

Jürgen Ligi
Rahandusminister

06.10.2025

Arupärimine toiduainete käibemaksu muudatuste kohta naaberriikides ja Eesti konkurentsivõimest

Austatud rahandusminister

Vabariigi Valitsuse seaduse § 65 lõike 1 kohaselt on Rahandusministeeriumi valitsemisalas riigi eelarvepoliitika kavandamine ja elluviimine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Juba mõnda aega vaevab Eestit erakordselt kõrge toiduainete hinnatase. Eestis toiduainetele kehtiv 24-protsendiline käibemaks on suuruselt teine Euroopa Liidus. Eestis on toiduhindade tõus olnud üks Euroopa kiiremaid. Samal ajal kui Eesti valitsus kogub esmatarbekaupade pealt järjest kõrgemaid makse, on mitmed meie naaberriigid otsustanud oma inimeste ja majanduse toetamiseks liikuda hoopis vastupidises suunas. Näiteks Läti valitsus plaanib langetada põhitoiduainete käibemaksu 12 protsendile. Soome ja Rootsi valitsused kavandavad samuti toiduainete käibemaksu langetamist, et vähendada hinnasurvet ja toetada peresid. Eestis on jaekaubanduse müügiimahud juba languses, eriti toidukauplustes¹.

Eesti riskib sattuda olukorda, kus oleme sisuliselt saanud "kõrgeks toiduainete käibemaksu saareks", millel on negatiivne mõju nii tarbijatele, Eesti toidutootjatele kui ka Eesti üldisele konkurentsivõimele.

Oma varasemates arvamuskirjeldustes ja arupärimistes peaministrile oleme juhtinud tähelepanu sellele, et tänase valitsuse regressiivne maksupoliitika süvendab hinnasurvet, suurendab ebavõrdsust ja kahjustab sisetarbimist.

Kuna valitsus pole siiani astunud ühtegi sammu, mis näitaks reaalselt kavatsust inimeste ja perede toimetulekut parandada kõrgete toiduhindade valguses, siis palume Teid vastata Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 139 alusel järgmistele küsimustele:

1. Kas valitsus on algatanud või kavatseb koostada analüüsi või ekspertiisi toiduainete käibemaksu alandamise võimaluste kohta, eelkõige seoses naaberriikide plaanidega? Kui jah, siis millal see valmib? Kui ei, siis millistel sisulistel põhjustel ei peeta seda vajalikuks?

¹ <https://www.err.ee/1609815870/jaekaubanduse-muugimaht-vottis-augustis-suuna-alla>

2. Milliseid stsenaariume (maksu osaline langetamine konkreetsete toidugruppide vaates, ajutine langetus teatud perioodiks) on käsitletud ja milline on nende mõju tarbijahindadele, maksulaekumisele ja majandusele?
3. Kuidas kavatseb valitsus tagada Eesti toidutootjate ja kaupmeeste konkurentsivõime, kui naaberriigid rakendavad madalamat käibemaksumäära?
4. Kas Rahandusministeerium arvestab poliitikate kujundamisel sotsiaalseid mõjusid – eeskätt madalama sissetulekuga leibkondade toidukorvi maksumust – ning peab toiduainete käibemaksu langetamist võimalikuks, mis oleks osaks õiglasemast maksupoliitikast?
5. Milliseid alternatiivseid meetmeid (nt sihitud (sotsiaal)toetused, toidukupongid, hinna stabiliseerimismehhanismid) on valitsus arutanud, kui käibemaksu langetamist ei peeta otstarbekaks?
6. Milline on valitsuse hinnang sellele, kas Eesti on juba muutunud „kõrgeks toiduainete käibemaksu saareks“ või millised on plaanid selle vältimiseks?
7. Millal ja kuidas kavatseb valitsus seda teemat sisuliselt ja avatult arutada sidusrühmade ning avalikkusega, et taastada kaotatud usaldus maksupoliitika kujundamisel?

Lugupidamisega

Züleyha Zuerhova
 Reini Rand
 Tat Märsu
 Helmi Kutt
 Jaak Aab
 Helgi Pihof
 Andre Hamirägi
 Madis Kellas
 Anni Mäe
 Lauri Lõnnemets

(Signatures)